

YI CART YI BEN STZ'IBAL PAWL SCYETZ YI E' AJ EFESO

Xe'tzibil yol Pawl

1 ¹I ina'tz in Pawl, in apostol tetz Cristo Jesús na ya'stzun tajbil Ryos. Yi carte'^ji'tz tetz cyeru' yi e'u' aj Efeso, yi e'u' yi txa'ij che'tu' tan chixcone'nu' tetz Ryos, yi e'u' yi na che'l cunu' te yi na cyocsaju', yi e'u' yi ate'u' tk'ab Cristo. ²Tak' tzaj Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi banl tu yi tzatzin paz squibu'.

Ja wi't tak' Ryos yi e'chk takle'n balaj sketz yi cho'n at jalen tzi'n tcyaj'

³Ba'n bin kak' kak'ajsbil tetz yi Ryosil Kajcaw Jesucristo, yi tetz Taj, na tan tu' yi ato' tk'ab Jesucristo ja wi't tak' i' yi e'chk takle'n balaj sketz yi cho'n na saj tcyaj'. I'tz cyakil e'chk banl yi cho'n na jal tu Kataj Ryos jalen tzi'n tcyaj'. ⁴Na yi ntaxk cu' xe'tzibil yi wuxtx'otx', Ryos nko' txa'on tan koque'n tetz balaj, nin tan koque'n tetz tz'aknak cu'n swutz i'. ⁵Na tan tu' yi lok' ib yi at tuch', txumijt ta'n tentz tan koque'n tetz me'l cy'ajl i' tan tu' Jesucristo, ⁶bantz kuk'ol kak'ajsbil tetz tan yi banl i' yi at skibaj tan tu' yi junit o' tu yi tetz Cy'ajl yi wi'nin ok'le'n wutz ta'n, ⁷yi tetz Cy'ajl yi nko' colpene'l tzaj tk'ab Bayba'n tan tu' yi ñch'el yi el kojxuj. Ej nin tan i' ja jal cuybil kapaj swutz Ryos. ⁸Kojij tzaj tunin yi banl Ryos skibaj, na i' mmak'on yi kajtza'kl tu katxumu'n, tan tele'n katxum te yi xtxolbil yi txumijt cyen ta'n. ⁹Na tetz cu'n talma' i' ja tak' ama'l sketz tan tele'n katxum te yi tetz tajbil, yi ewah'n cuntu' sajle'n. Na ja lajluchax skawutz yi mbi'tz yi txumijt cyen tak'un. ¹⁰I'tz: Yil jepon tamp yi tiempel'j yi ato' tc'u'll, tz'elk cu'n te yi txumijt cyen tak'un. Chocopon cyakil yi e' yi ate' tcyaj' tu cyakil yi e' yi ate' wuxtx'otx' tetz jun ntzi' cmon jak' ca'wl Cristo.

¹¹ Skile' yi tiempa'tz yi at tulbil, na txumijt cyen tak'un Ryos tan kechal wutz yi jun tiempa'tz, tan tu' yi kok'be'n kib tu Cristo. Jun cu'n skile' na tz'elepon k'ab te yi txumijt cyen ta'n. ¹²Ya'stzun tulej Ryos, yi Ryos yi wi'nin tetz k'ej, bantz kuk'ol kak'ajsbil tetz, yi o' ketz yi bajx cunin k'ukewe'n kac'u'l te Cristo.

¹³Poro ncha'tz yi e' cyeru' yi cyok'be'nt quibu' tu Cristo, squile'u' yi tiempa'tz yi at tulbil. Na yi quibitalu' yi chusu'n yi bintzinin tetz, yi balaj stziblal yi ñe'n kaclax, nin yi k'ukewe'n chic'u'l' te Cristo, ja oc jun cyechlu'. Nin yi jun techla'tz i'tz yi Espíritu Sant, yi alij cyen tan Ryos yi at tulbil tan najewe'n ske'j. ¹⁴Ej nin yi Espíritu Santa'tz yi najlij ske'j i'tz yi senil yi jun cu'n sketzaje' yi oy yi suki'nt tan Kataj Ryos sketz. Nin skacambaje' yi jun oya'tz yil ke'l liwr ta'n. Nin jun cu'n kelepon liwr ta'n, na o' tetz. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz.

Yi toque'n Pawl tan jakle'n tetz Kataj tan jale'n cyajtza'kl yi e' creyent

¹⁵ Ma jalu' jun cu'n cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j yi ja wi't wal scyeru'; ej nin tan tu' yi ja wit yi nternin k'uklij chic'u'lul te Kajcaw Jesús; nin tan tu' yi ja wit yi nternin na chipek'u' scye'j cyakil yi e' yi ate' tk'ab Ryos, ¹⁶ cha'stzun te, yi na no'c tan nachle'n Kataj ilenin na che' intyōxiju' tetz Kataj Ryos, ¹⁷ yi taj Kajcaw Jesucristo, yi jun yi wi'nin k'ej. Ncha'tz na injak tetz tan tk'ol i' cyajtza'klu', bantz pujxe'n cyanu' yi xe'n tane'n i'.

¹⁸ Na chintzan tan c'uche'n tetz tan tele'n chitxumu' tetz yi mbi'tz yi at kach'iw tel'j, yi o' yi txal'ij cho' ta'n. Ej nin ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz Ryos tan tele'n chitxumu' tetz yi balajil yi jun oya'tz yi tz'ak'lok sketz tzantzaj, yi o' yi junit o' tk'ab i'.

¹⁹ Nin ncha'tz na chintzan tan c'uche'n tetz, tan jale'n cyajtza'klu' bantz tele'n chitxumu' tetz yi quinin bajsbe'n tetz yi porer Ryos yi xomij ske'j, yi o' yi na kocsaj yol i'. ²⁰ Na yi jun porera'tz yi xomij ske'j, i'tz yi porer yi je'san tzaj Cristo x̄chixol' alma', nin ite'n nin porera'tz yi xcy'e' tan tak'le'n k'ej Jesús, tan c'olewe'n le sbal Kataj jalen tzi'n tcyaj. ²¹ Na mas cham Jesucristo swutz alchok jilwutz ajcaw nka alchok jilwutz q'uiicy'lom yi na cyak' wunak chik'ej. Nin mas cham i' swutz alchok jilwutz taw ak'bal, nka alchok jilwutz chirysol wunak. Nin at mas x̄chamil yi bi' i' swutz alchok jilwutz bi'ajil yi na chixob wunak tetz. Na at mas x̄chamil i' swutz alchok jilwutz ajcaw yi ate' tul yi tiempe'l yi na kaxon tul, nka yi e' yi x̄chijalok tzantzaj. ²² Na i' ajcaw squibaj cyakil yi e' ajcawa'tz, nin ncha'tz i' ajcaw skibaj ketz yi o' cmon creyent, ²³ yi o' yi o' wankil i' tane'n. Na ni'cu'n yi ik Cristo yi cmon creyent. Nin ni'cu'n ik i'a'tz cyakil yi at, na tetz i' cyakil.

Ja kaclax tan tu' banl talma' Ryos

2 ¹ Poro tan paj yi o' pajol ca'wl sajle'n, nin tan paj yi o' juchul il, quimnako't swutz Ryos. ² Na xomnak kajtza'kl te cyajtza'kl yi e' mas wunak wi munt. Nin xomnak te yi tajtza'kl yi wi'tz Bayba'n yi taw yi muj cyek'ek', yi jun yi na tzan tan xuylen' quen le chiwi' wunak tan cyoqe'n tan pajle'n ca'wl Ryos. ³ Ya'stzun banako' sajle'n. Ntin ja kaxom te ketz kajbil. Ntin ja kaban tajbil kawankil tu e'chk kajtza'kl cachil. Tan tu' yi ya'tz o' banaktz, ja chi'ch c'u'l Ryos ske'j, chi na chi'ch c'u'l i' scye'j yi e' juchul il jalu'. ⁴ Poro apart kutane'n ketz jalu', na Ryos mme'l k'ajab ske'j. Nin ja x̄chaj i' wi'nin lok' ib sketz. ⁵ Na te yi quimnako't swutz i' tan paj yi ilc'ol ja el k'ajab i' ske'j, nin ja tak' i' kutz'ajbil tan tu' yi junit o' tu Cristo. Na tan tu' banl talma' i' nkaclaxe't. ⁶ Na yi titz'e'n Jesucristo junt tir x̄chixo'l alma' ya'stzun yi kitz'e'n ketz swutz Ryos. Nin ya'stzun nko' c'olchban xlaj Cristo Jesús jalen tzi'n tcyaj. ⁷ Na yi tajbil Ryos i'tz tan lajluchaxe'n yi banl talma' i' ske'j. Na tul yi tiemp yi at tulbil slajluchaxk yi pawor yi mban i' sketz tan Cristo Jesús. ⁸ Tan tu' banl talma' Ryos nkaclaxe't yi k'ukewe'n kac'u'l te'j. Poro quinin kaclax tan tu' yi ketz kabala'jil, ma na cotzi'n nkulej tetz Ryos. ⁹ Na qui na kaclax tan yi e'chk takle'n balaj yi na kaban. Na qui na taj Ryos yi nink kocsaj kib nim. ¹⁰ Ma na Ryos nko' bixban tk'ab Cristo bantz koque'n tan banle'n yi e'chk takle'n balaj. Txumijt cyen yi jun ajtza'kla'tz ta'n tentz.

Tan Cristo na jale't tzatzin paz skaxo'l

¹¹ Ja tzun kil e'u' wajwutz yi tan tu' banl talma' Ryos nkaclaxe't, cha'stzun te chinachonku' te yi xe'n chisajle'nu'. E'u' cu'n awer nak na qui banij che'u'

circuncidar.¹² Nk'e'tz e'u' tetz Cristo sajle'n, nin quibe'u' cyajjal yi o' aj Israel. Qui'c cyeru' tuch' yi e'chk takle'n yi suki'nt cyen tan Ryos. Nin qui'c nin chich'iwu' tan chiclaxe'n'. Sajle'n ate'u' wi munt poro qui'c Ryos tetz cyajal'.¹³

Chin joylaj nin chixo'l' tu Ryos sajle'n. Poro yi jalu' tan tu' yi ate'u' tk'ab Cristo ja cyamiwi quibu' tuch', na ja el kojxuj yi tetz ñch'el tan ñchojle'n quilu'.¹⁴

Nin tan i' njale't tzatzin paz skaxo'l. Nin tan i' nkanuch'wit kib scyuch'u', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy; na tan tu' yi mbi cu'n banak Cristo, ja xcy'e' i' tan xite'n yi oyintzi' yi at skaxo'l.¹⁵ Na yi quime'n yi wankil Jesús, ya'stzun yi tele'n k'ej yi e'chk cstumbr tetz yi ley Moisés. Ej nin ya'stzun tulejtz tan jale'n junt ac'aj cmon yi i'tz yi o' scyuch'u'. Nin ya'stzun tulejtz tan jale'n tzatzin paz skaxo'l.¹⁶ Na tan tu' yi quimich yi ban' l' swutz pasyon ja xit yi oyintzi' yi at skaxo'l. Junit o' jalu'. Ej nin tan yi mbi cu'n banak Cristo ja kabansaj kib tu Ryos.

¹⁷Wutzile'n cu'n Cristo ulak tan xtxole'n yi balaj stziblal, yi at rmeril tan jale'n tzatzin paz skaxo'l. Ulak i' tan xtxole'n sketz yi o' judiy, yi o' yi xomcho' mu'x tal te yi tajbil Ryos. Nin ulak i' tan xtxole'n scyeryu' yi e'u' yi joylaj chixo'l' tu Ryos sajle'n.¹⁸ Ej nin tan tu' yi mbi cu'n banak Cristo, ba'n kajilon tu Ryos jalu' na jun ntzi' Espíritu Sant at tetz kalma' kacyakil cu'n.

¹⁹Cha'stzun te nk'e'tz e'u' awer nak jalu', nk'e'tz e'u' joylajil wunak skaxo'l. Ma na xansa'n che'tu' tan chixome'n' te Ryos, chi kutane'n ketz. Junit kaRyosil scyuch'u' jalu', yi o' yi o' cmon creyent.²⁰ Ni'cu'n o' chi jun ca'l yi na tzan banle'n. Ej nin yi xe' yi kachusu'n cho'n sajnak scye'l' yi e' apostl, scyuch' yi e' elsanl stzi' Ryos tentz. Poro yi mero kaxe', yi mero xicyol ketz yi c'ub tane'n, i'tz Cristo Jesús.²¹ Nin na tzan i' tan kanuc'le'n tib yi jun chin c'uba'tz. Nin kocopon ta'n tetz jun balaj ca'l swutz Ryos, yi nternin xansa'nt.²² Ncha'tz yi xtxolbile'j na jop yi e' cyeru', na tan tu' yi junit o' scyuch'u' tu Cristo na tzan kanuc'le'n, nin ja wi't ko'c tetz najbil Ryos, kale najle't yi tetz Espíritu.

Bixba'nt Pawl tan xtxole'n scyetz yi e' yi nk'e'tz e' judiy

3 ¹Jun cu'n cyakil yi xtxolbila'se'j. Cha'stzun te yi in wetz yi in Pawl, atin xetze' tan tu' yi xomchin te Cristo Jesús. Ej nin atin xetze' tan paj yi ja intxol yi balaj stziblal scyeryu', yi e'u' yi nk'e'tz e'u' judiy.² Ja lo' wi't quibitu' yi tan tu' banl talma' Ryos, ak'ij yi jun tareya'tz swetz.³ Ja lo' wi't quibitu' yi ja lajluchax tzinwutz yi tajbil Ryos yi ewa'n cuntu' sajle'nix tunintz. Na benak intz'ibal jun tir scyeryu' yi mbi'tz yi txumijt tan i!.⁴ Ej nin kol chisi'leju' yi jun carta'tz, tz'elepon chitxumu' tetz yi elnak intxum tetz yi mbi'tz yi tajbil Ryos te Cristo.⁵ Yi jun xtxolbila'tz quinin lajluchax ñchiwutz yi e' wunak tenñchan. Poro yi jalu' tan porer yi Espíritu Sant ja lajluchax skawutz ketz yi o' apostl, nin ñchiwutz yi e' elsanl stzi' Ryos.⁶ Yi xtxolbile'j yi ja wi't lajluchax skawutz, i'tz yi jun kawutz sbne' scyuch'u' tan tilwe'n yi balaj tiemp yi at tulbil. Na ja lajluchax yi junit kutane'n scyuch'u' jalu'. Nin ja lajluchax yi ketz scyuch'u' cyakil yi suki'nt cyen tan Ryos tentz. Ñchicamboku' te cyakil yi xtxolbila'tz tan tu' yi na cyocsaju' yi balaj stziblal tetz Cristo Jesús.⁷ Yi wetz inmuni' yi ak'ij swetz i'tz tan xtxole'n yi jun balaj stziblala'tz. Poro ja ak'lij yi jun munla'tz swetz tan tu' banl talma' Ryos.⁸ Na yi in wetz na el intxum tetz yi qui'c wetz ink'ej. Ajnak tzaj ink'ej ñchiwutz cyakil yi e' mas yi ate' tk'ab Ryos. Poro tan tu' banl talma' Ryos ja tak' i' ama'l swetz tan xtxole'n yi balaj stziblal scyetz cyakil e'u', yi nk'e'tz e'u' judiy.

Ja tak' i' ama'l swetz tan xtxole'n yi ñe'n cunin tane'n yi banl talma' Cristo skibaj, yi banl talma' i' yi quinin bajsbe'n tetz. ⁹Nin ncha'tz ja tak' i' ama'l swetz tan lajluchaxe'n ñchiwutzu' yi ñe'n sban yil tz'el cu'n te yi tajbil i', yi ewa'n cun tu' ta'n le xe'tzbil tzaj. Yi juna'tz yi mak'on amal swetz ya'stzun yi Ryos yi mbnon tetz cyakil yi e'chk takle'n yi at. ¹⁰Poro yi tajbil i' yi ewa'n cun tu' ta'n sajle'nix tunintz, i'tz tan kaxcone'n yi o' ketz yi o' cmon creyent tan lajluchaxe'n yi balajil yi tajtza'kl i' ñchiwutzu cyakil e' ajcaw yi ate' tcyaj. ¹¹Ya'stzun tulej Ryos na yi tajbil i' sajle'nix tunintz i'tz tan xcone'n Cristo Jesús tan banle'n yi tetz tajbil.

¹²I bin jalu' tan tu' yi kok'be'nt kib tu Cristo, nin tan tu' yi k'uklij kac'u'l te i', at rmeril tan kajilone'n tu Ryos. Qui't kaxob tan yol tetz jalu'. ¹³Cha'stzun te na cu' inwutz scyeru' tan qui chicabelu' chic'u'l' te Ryos tan yi q'uixc'uj yi atin cu'nt wetz, na i'tz tan tak'one'n ba'n scyeru'!

Yi ñe'n cu'n na pek' Cristo ske'j

¹⁴Chumbalaj nin yi txumijt tan Kataj ske'j. Cha'stzun te na chinmeje' swutz i', yi taj Kajcaw Jesucristo. ¹⁵Ncha'tz i' chitaj cyakil jilwutz wunak yi ocname' tk'ab yi e' yi ate' wuxtx'otx', nin yi e' yi ja wi't chopon tcyaj. ¹⁶Chin cham nin i', nin wi'nin tetz k'ej. Cha'stzun te na chintzan tan c'uche'n tetz tan toque'n i' tan chiquiwse'n' tan porer yi Espíritu Sant. ¹⁷Nin na chintzan tan c'uche'n tetz tan k'ukewe'n mas chic'u'l' te'j bantz najewe'n Cristo scye'ju'. Nin bantz pujxe'n cyanu' scyuch' yi e' mas creyent yi qui'c ma'lbil tetz yi lo'kl Kataj squibaju'. ¹⁸Nin na inc'uch tetz Kataj yi nink chilok' quibu' squibil quibu' bantz pujxe'n cyanu', scyuch' yi e' mas creyent yi jatna' cunin na jop yi lo'kl Cristo skibaj. Na chumam nin lo'kl Cristo skibaj. Qui bajsbe'n tetz. Chin wutz nin tane'n; nin chin tkan nin tane'n; nin chin xe' nin tane'n; nin chin wutz tkan nin tane'n. ¹⁹Na na waj yi nink tz'el chitxumu' tetz yi ñe'n cunin na pek' Cristo ske'j. Poro qui'c lo' rmeril tan tele'n katxum tetz, na chumam nin. Na inc'uch tetz Kataj cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j, na na waj yil tz'el chitxumu' tetz, bantz noje'n cyalma'u' tan cyakil yi balajil Ryos.

²⁰Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj yi jun yi ba'n na xcy'e' tan banle'n cyakil yi e'chk takle'n yi na kac'uch tetz. Na tan tu' yi xomij yi porer i' ske'j, xcy'e' i' tan banle'n cyakil yi e'chk takle'n yi tu na icy' tu' tkac'u'l. Ej nin nk'e'tz ntina'tz ma na ncha'tz na xcy'e' tan banle'n alchok e'chk takle'n yi qui na el katxum tetz.

²¹Lok jal yi k'ej Kataj tan yi cmon creyent nin tan Cristo Jesús tetz ben k'ej ben sak. Amén.

Junit yi cmon creyent na i'tz yi wankil Cristo tane'

4 ¹Ja wi't quibitu' cyakil yi e'chk xtxolbila'se'j. Cha'stzun te yi in wetz yi atin pres tan tu' yi xomchin te Kajcaw, na cu' inwutz scyeru', tan qui tele'n xtx'ix yi balaj stziblal tetz Cristo. Na txa'ij che'tu' tan jalse'n k'ej i!. ²Cyocse' bin quibu' juj. Chichaje'u' yi chiputzpalu'. Nimit chic'u'l' scye'j wunak. Chimuq'ue'u' paj jun tan ñchajle'n yi na chipek'u' te'j. ³Nin tan porer yi Espíritu Sant yi najlij scye'ju' chibne'u' puers tan jale'n yi tzatzin paz ñchixo'l'. Nin chijoye'u' puntil tan qui xite'n yi jun lok' iba'tz. ⁴Na junit cyakil creyent tk'ab Cristo. Na jun ntzi' Espíritu Sant at skaxo'l. Nin jun ntzi' takle'n yi kawutz quen te'j, yi o' yi moxo'n nkasaj tan Ryos. ⁵Nin jun ntzi' Kajcaw at. Nin jun ntzi' xtxolbil yi k'uklij kac'u'l te'j. Nin jun

ntzi' bautism yi na bajij ske'j, tan ḫchajle'n yi junit o' tu Cristo. ⁶Ncha'tz jun ntzi'
Kataj Ryos at skibaj. Nin o' len cu'n xconsbe'tz i!. Na xomquen tunin i' ske'jak.

⁷Ak'ij len yi banl i' ske'jak, xomquen tunin te yi kamunl yi ak'ij sketz tan
Cristo. ⁸Na je jun xtxolbil yi alijt cyen:

“Yi taje'nt tcyalj,
e' aj tcy'al wi'nin e' yi ate' pres.
Poro yi ntaxk aj,
cyaj cyen xtxumul yi e'chk chimunl yi e'
yi itz'e't, yi e' yi na chixom te'j.”^a

⁹Yi yol yi na tal: “Yi taje'n i' tcyalj,” na elepont yi bajx ja ulak i' wuxtx'otx’.

¹⁰Ej nin ite'n nin i'a'tz yi ajtz jalen tzi'n tcyalj, tan toque'n tetz wi'tz Ajcaw tibaj
cyakil. ¹¹Yi ntaxk aj ja chibixe' cyen cobox tan chixcone'n tetz apostl. Nin at
jujun yi ja chibixe' cyen ta'n tetz elsanl stzi' Ryos. Nin at e' yi ja chibixe' ta'n tetz
chipstor nin chusul cyetz yi e' cmon creyent. ¹²Ej nin ja tak! e'chk munla'tz scyetz
yi e'a'tz bantz cyoque'n yi e' mas cmon tetz balaj, bantz chixcone'n tetz Ryos, nin
tan chiquiwe'se'n cyakil yi cmon yi chi wankil Cristo tane'n. ¹³Ej nin ak'lilj e'chk
munla'tz sketz jalen cu'n yi junit sban kajtza'kl te yi na kocsaj, nin jalen cu'n yi
tz'el cunin katxum tetz yi mbi eka'n tan yi Cy'ajl Ryos. Nin ak'ij e'chk munla'tz
sketz jalen cu'n lkacy'elcy'ax tk'ab Kataj, nin jalen cu'n kajepon te yi tajtza'kl
Cristo, yi jun yi chin tz'aknak cu'n. ¹⁴Ko ya'tz kaban nk'e'tz cho'n skabne' chi
quitane'n yi e' nitxa' yi txe'n jal cyajtza'kl, yi tunin na jo'jkel tu' cyajtza'kl. Qui't
bin xom kawi' te e'chk jilwutz chusu'n yi apart. Nin qui't kaxubsiy cyak'un yi e'
yi chin list nin e' tan chisuble'n kajwutz. ¹⁵Ma na kachaje' yi xomcho' te yi bintzi
tan yi lok' ib yi at skuch'. Kajepon tzuntz tan stz'amle'n yi tajtza'kl Cristo yi ketz
kawi' banl wi!. ¹⁶Na ko ato' jak! ca'wl i' mpe nin sk'il na kanuc' kib. Nin pe nin
sk'il na kucy'aj kib. Qui'c na ban yi ko aparchk len yi e'chk kamunl yi ak'ij sketz,
ntin kol xcon len ka'n. Nin kol kachaj yi lok' ib, squiwixk tzun yi cmon Cristo, yi
wankil i' tane'n.

Tajwe'n yil ko'c tetz ac'aj wunak

¹⁷I bin jalu' swale' jun xtxolbil scyeru' tan bi' Kajcaw, nin copon inwutz scyeru'
tan chibnolu' tane'n: Qui't chixomu' te e'chk ajtza'kl cachí, chi na chiban yi e'
mas wunak, na qui'c na tak!. ¹⁸Yi e'a'tz yi ate' tul tz'o'tz wutzel, chijatxo'n quib
tu yi itz'a'jibil yi cho'n na jal tu Ryos. Na xubsnak cyajtza'kl nin chin pajpuj nin e'.
¹⁹Qui na chitx'ixwij tan yi e'chk takle'n cachí' yi na chiban, nin cyak'o'nt quib
tan chibnol yi e'chk takle'n yi chin xa'bil nin. Nternin na quicy'saj chic'u'l tan
banle'n yi cyetz cyajbil.

²⁰Poro yi e' cyeru' nk'era'tz yi mma'w cyanu' te Cristo, ²¹yi ko bintzi ja oc le
chiwi'u' yi xtxolbil yi bintzinin tetz yi quibitnaku!, yi xtxolbil yi cho'n na saj te
Jesús. ²²Ko bintzinin na chixomu' te yi bintzi qui't bin chixomu' te cyajtza'klu' yi
xomnake'u' te'j sajle'n, yi ntin nxcye' tan chisuble'n'u' nin tan chipo'tze'n'u!. ²³Ma
na tajwe'n yil jal jun ac'aj cyajtza'klu!. ²⁴Tajwe'n yil cho'cu' tetz ac'aj wunak yi
na chixom te yi tajbil Ryos. Tajwe'n yil cho'cu' tetz jun ac'aj wunak yi qui'c mu'x
chipalti'l' swutz Ryos.

^a 4.8 Sal 68.18.

²⁵ Cha'stzun te qui't chijalu' jun wi cyak'u', ma na cyale'u' yi mero bintzi squibil quibu'. Na junit o' tk'ab Cristo, ni'cu'n chi o' lenk jun wekl yi wankil i'.

²⁶ Quil cyak'u' ama'l tetz yi chi'ch c'u'lal tan chipitle'n ninu' tul il. Mas balaj yil chixitcunu' yi ñchi'chbe'n chic'u'lul' yi ntaxk cu' k'ej. ²⁷ Qui tzun cyak'u' ama'l tetz yi Bayba'n.

²⁸ Ej nin yi e' yi ate' ñchixo'lul' yi e' alk'om sajle'n, jun cu'n quile' cyen yi jun ajtza'kla'tz. Ba'n tcu'n chak'ujk tan jale'n yi tajwe'n scyetz nin tan quich'eye'n yi e' mas yi at tajwe'n scyetz.

²⁹ Quil chiyolu' e'chk xyablaj yol, ma na ba'n tcu'n chiyole'u' balaj yol yi xcyek tan ñch'eye'n yi jun yi na tzan tan tbite'n, nin tan tak'one'n ba'n tetz. ³⁰ Quil cyak'u' bis tetz yi Espíritu Sant yi najlij te kalma!. Na i' jun kechl yi o' tetz Ryos. Nin tan tu' yi at i' te kalma' jun cu'n kelepon liwi yil tz'ul yi wi'tzbil k'ejal.

³¹ Chixit cunu' cyakil e'chk cyakal mak'mal, tu cyakil yi e'chk chi'ch c'u'lal yi at tetz cyalma'u!. Chicyajscyenu' yi e'chk oyintzi', tu e'chk jiso'n, tu cyakil yi e'chk takle'n cachil'. ³² Quil chibantu' yi e'chk takle'na'se'j ma na chibne'u' jun ba'n squibil quibu'. Elk chik'ajabu' te junt, chicuye'u' chipaju' squibil quibu' chi ncuy Kataj yi ketz kapaj tan tu' yi nko'c tk'ab Cristo.

Yi e'chk ca'wl yi tajwe'n tan kabnol tane'n

5 ¹Chijoye'u' bin puntil tan cyoqe'nu' chi tane'n Kataj Ryos, na e'u' nitxajil i', nin nternin ok'le'n chiwutzu' ta'n. ²Chilok'e' quibu' squibil quibu', chi banak Cristo ske'j ketz na ja tak' tib i' tetz kaxel. Ja tak' tib i' tetz katx'ixwatz, chi jun oy yi nternin na opon c'o'cal swutz Ryos.

³Txa'ij che'tu' tan chixcone'nu' tetz Ryos, cha'stzun te quil cyak'u' ama'l tetz yi xna'ni'n nka yaji'n, nka alchok jilwutz takle'n cachil' yi na el nin cyalma'u' te'j. Ncha'tz ba'n tcu'n quil kayol yi e'chk takle'na'tz. ⁴Quil chiyolu' e'chk yol yi chin tx'ixwil nin. Nin quil chiyolu' yi e'chk takle'n yi chin juntlen nin yi na chibantu. Nin quil chixk'elinu' te yi e'chk xtxolbila'tz. Na qui na yub yi e'chk yola'tz. Mas ba'n tcu'n yi nink chiyolu' yi banl talma' Ryos, nink chityoxinu' tetz. ⁵Na jun cu'n cyakil yi e' aj xna'ninl nka aj yajinl scyuch' cyakil yi e' yi na chibantu yi e'chk takle'n cachil'a'tz, qui'c cyclole'n cye'tz te yi jun balaj tiemp yil tz'oc Cristo tu Ryos tan cawu'n. Ncha'tz cyakil yi e' yi xkan tzaj nin na cyaj, qui'c cyclole'n cye'tz te yi jun tiempa'tz yil cawun Cristo, na ni'cu'n yi jun ajtza'kla'tz tu yi najk chimeje'u' swutz jun ryos yi banij cuntu' tane'n. ⁶Cha'stzun te quil cyak'u' ama'l scyetz wunak tan chisuble'nu' tan yi e'chk yol yi qui'c na tak' sketz. Na tan paj e'chk yola'tz stke' Ryos chicaws yi e' pajol ca'wl. ⁷Xomi'ch tzun chiwi'u'-tz scye'j.

⁸Ya'stzun quitane'nu' sajle'n. Ate'u' tul tz'o'tz wutzil. Poro yi jalul' ate'u' tul tkan skil tane'n tan tu' yi junit e'u' tu Kajcaw. Ja pujx yi tajbil Ryos cyanu'. Chixomok binu'-tz te'j. ⁹Na kol kaxom te tajbil Ryos yi ni'cu'n tu jun txekbil, kocopon tetz balaj nak, yi ba'n k'uke' chic'u'l wunak ske'j. Na sjalok kabalajil swutz Ryos nin ñchiwutz wunak. ¹⁰Chijoye'u' bin puntil tan banle'n e'chk takle'n yi na tzatzin Ryos te'j. ¹¹Quil chibantu' yi e'chk takle'n yi na chibantu yi e' yi ate' tul tz'o'tz wutzil, na qui'c na xtxicabaj sketz. Ba'n tcu'n yil skojax chipaltil cyanu' nin yil chimaku' chiwutz. ¹²Poro chin tx'ixwil nin yi nink kayolbej te yi e'chk takle'n cachil'a'tz yi na chibantu ewun cu'n. ¹³Poro yil skojax ñchiwutz qui cunin

batz xcyek tan xtx'ixpe'n cyajtza'kl tan chixone'n tul yi tkan skil. ¹⁴Chi alijt cyen tul jun xtxolbil:

“Chin watum, elk awatl.

Cawle'n tzaj ḥchixo'l yi e' quimnak quitane'n tk'ab yi ilc'ol.

Nin tz'ocopon Cristo tetz atxekbil.”

¹⁵Or bin quilu' kajwutz yi mbi na chibantu'. Quil chibantu' chi na chibantu' yi e' yi qui'c cyajtza'kl. Ma na cho'ku' tz'aknak cu'n. ¹⁶Te yi at ama'l cho'ku' il tan banle'n yi tak'un Ryos, na ato' tul yi c'a'laj tiemp. ¹⁷Quil quicy'aju' chiya'bl yi e' yab, ma na cho'ku' il tan tele'n chitxumu' te yi tajbil Kajcaw. ¹⁸Quil tz'oc a' ḥchiwi'u', na na xcy'e' tan kapitle'n nin tul il. Ba'n tcu'n cyak'e'u' ama'l tetz yi Espíritu Sant tan chitzatzine'nu'. ¹⁹Nin yi na chijilonu' squibil quibu' ba'n xcon e'chk balaj bitz cyanu' chi tane'n e'chk salmos yi na tak' k'ej Kataj Ryos. Nin tetz cu'n cyalma'u' cyak'e'u' chick'ajsbilu' swutz i' tan e'chk balaj bitz. ²⁰Na tajwe'n yi ilenin chityo᷑inku' tetz Kataj Ryos tan cyakil yi na tak' i' scyeru'. Nin chityo᷑inku' tetz tan bi' Kajcaw Jesucristo.

Jun najal yi creyent tajwe'n yil chilok' quib

²¹Tan tu' yi na cyeku' ḥchi' Ryos chichaje'u' yi chic'ulutxumilu' squibil quibu'.

²²Yi e' xna'n tajwe'n yil cho'c c'ulutxum jak' ca'wl yi quimichil chi quitane'n u' jak' ca'wl Kajcaw Jesucristo. ²³Na yi chmil jun xna'n i' ajcaw te yi xna'n, chi tane'n Cristo ske'j ketz yi o' cmon creyent. I' ajcaw ske'j, na i' colol ketz, yi o' cmon creyent, yi o' yi chi wankil i' tane'n. ²⁴Na chi kutane'n ketz jak' ca'wl Cristo yi o' cmon creyent, ncha'tz yi e' xna'n tajwe'n tan cyoque'n c'ulutxum jak' ca'wl quichmil.

²⁵Poro ncha'tz yi e' yaj tajwe'n tan chilok'il wutz quixkel. Tajwe'n yil chipek' scye'j chi yi pek'e'n yi banak Cristo ske'j, yi tk'ol tib tetz kaxel. ²⁶Ej nin ya'stzun tulej i'-tz tan kaxansaje'n yi o' yi o' cmon i'. Na ja katx'ajxij tan a' nin tan yi yol i!. ²⁷Ej nin ya'stzun tulejtz bantz nternin na kayub yil kopon swutz i!. Na ya'stzun tulej bantz qui jale'n jun tal ni' manch ske'j, tu mu'x tal kaya'chil, nka alchok jilwutz kapaltil. Na yi tajbil i' i'tz tan koque'n tetz tz'aknak cu'n, nin tan qui jale'n mu'x tal kil.

²⁸Tajwe'n bin yil pek' jun yaj te txkel, chi na pek' Cristo ske'j ketz yi o' cmon. Tajwe'n yil lok' wutz yi txkel, chi na lok' i' yi tetz wankil, na alchok scyetz yi na lok' wutz yi txkel, na tzun lok' tibtz. ²⁹Na cya'l jun yi najk chi'ch c'u'l stibil tib, ma na nternin na c'a'ch tib. Nin nternin na qu'ucy'lej tib. Ej nin ya'stzun na ban Cristo ske'j ketz yi o' cmon. Na yi o' ketz yi o' cmon ni'cu'n yi o'-k wankil i' tane'n. ³⁰Ni'cu'n chi o' lenk wekl yi wankil i' tane'n. Ni'cu'n chi o' lenk ḥch'el i' tane'n. Na o' wankil i' tane'n. ³¹Cha'stzun te na til cyen jun yaj yi taj xtxu' tan tok'bel tib tu yi txkel. Ej nin yi na cyok'bej quib yi jun lmuja'tz junit chiwankil na ban. ³²Wi'nin na jop yi chusun'e'l yi qui na puix cyak'un wunak poro na chintzan tan xtx'olche'n xo'l yi ḥe'n tane'n Cristo tu yi cmon creyent. ³³Poro ncha'tz na jop yi e' cyeru', tajwe'n yil chilok'u' wutz yi quixkelu', chi na chilok'u' yi cyeru' chiwankilu' chijunalenu'. Poro ilenin tajwe'n yil cyek ḥchi' yi e' xna'n yi quichmil.

6 ¹Axwok nitxa' nin axwok xicy, tajwe'n tan itoque'n c'ulutxum jak' ca'wl itaj itxu', na atixwok tk'ab Kajcaw. ²“Lok'wok itaj itxu'”, na ya'stzun yi

bajx ca'wl yi at tx'aco'n te'j. ³Na na tal yol Kataj yi katzatzink, nin mben ökon yi katiemp tzone'j wuxtx'otx' yi kol kaban tane'n.^b

⁴Ma yi e'u' yaj yi at chinitxajilu': Quil cyak'u' chi'ch c'u'lal scyetz. Ma na chijoye'u' puntile tan chich'uyse'n tk'ab Kataj. Tajwe'n tan chichusle'n, nin tan makle'n chiwutz.

⁵Ma yi e' cyeru' yi e'u' mos, cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl yi chipatrónu', na tajwe'n yil cyeku' chichi!. Ncha'tz na taj yi tetz cu'n cyalma'u' chak'uju' scyuch', na ni'cu'n yi chi ik tetz Cristo yi ak'un yi na chitzanu' tan banle'n. ⁶Tajwe'n tan cyak'uje'nu' poro nk'e'tz ntin yi ate' chipatrónu' tan chixmaye'n', ma na ncha'tz mpe quibe'k. Nin tetz cu'n cyalma'u' na taj, na ya'stzun tajbil Ryos. ⁷Tzatzin cu'n chak'uju' chi ik tetz Ryos yi ak'un yi na chitzanu' tan banle'n. Quil chitxumu' yi tetz cun tu'k yi taw yi ak'un. ⁸Na elnak chitxumu' tetz yi qui'c na ban yi ko o' mos nka qui', na stk'e' Ryos jun oy sketz, tetz xel yi balaj ak'un yi na bnix kak'un. Tunin xom cyen tu' te yi balajil yi kak'un yi mbnix ka'n.

⁹Ncha'tz yi e' cyeru' yi e'u' patrón, tajwe'n yil chixomu' te yi ite'n nin ajtza'kla'tz. Cho'ku' c'ulutxum jak' ca'wl yi cyeru' chipatrónu'. Quil chibuchunu' scye'j chimosu', na elnak chitxumu' tetz yi at jun ntzi' chipatrónu' scyuch' yi e' chimosu' yi cho'n at jalen tzi'n tcyaj. Nin qui'c nim, qui'c juy swutz i!.

Yi chima'cl yi cmon creyent tan chicolol quib

¹⁰I bin jalu' e'u' wajwutz je junxtxbile'j tan stzajse'n wi' inyol. Quiwit tk'ab Kataj, na chin cham nin i' tan kuch'eye'n. ¹¹Chiweke' quibu' tan yi e'chk ma'cl yi na tzan Ryos tan tak'le'n sketz, bantz kaxcyewe'n cu'n swutz yi Bayba'n, yi subul cyetz wunak. ¹²Na nk'e'tz e' tu wunak yi na kaban kib scyuch', ma na yi mero kacontr i'tz yi e' espíritu cwent Bayba'n yi na chicawun tzone'j wi munt, e' taw ak'bal, e' xchakum Bayba'n yi na chixon tul cyek'ek!. ¹³Cha'stzun te tajwe'n tan xcone'n cyakil yi e'chk ma'cl yi na tzan Ryos tan tak'le'n sketz, bantz kaxcyewe'n cu'n xchiwutz yi e' xchakum Bayba'na'tz. Ej nin yi na ul yi e'chk c'a'laj tiemp xchiwutz' chixcyek cunu' swutz, jalen cu'n yi na' nin Ichitzajpontu'. ¹⁴Quiwit bin, benk quikanu' ttx'otx'. Chipascyen' yi bintzi scye'ju', chi na oc pasu'n jun c'albil xe c'u'l jun sanlar. Cho'ku' tz'aknak cu'n. Chixomoku' te e'chk ajtza'kl yi jicyuch te'j. Na ko ya'tz kaban ni'cu'n tzuntz yi chi atk jun colol wutz c'u'l sanlar yi ch'ich' cu'n ske'j. ¹⁵Chibne'u' list quibu' tan xtxole'n yi balaj stziblal yi cy'a'n tzatzin paz ta'n, chi na chiban yi e' sanlar, yi at cyen tunin yi chixajab xchikan, na list cuntunin e' tan oyintzi!. ¹⁶Nin k'ukek cunin chic'u'l' te Ryos tan chicolol quibu'. Na yi ko k'uklij kac'u'l' te Ryos ni'cu'n jun ajtza'kla'tz chi jun makbil flech yi na xcon cyak'un sanlar tan chicolol quib. Na ko jun cu'n k'uklij kac'u'l' quil kalo'on tan e'chk takle'n yi na ul bow ske'j tan Bayba'n yi ni'cu'n tu flech yi cy'a'n k'ak' ta'n. ¹⁷Ej nin ok tetz cyajalu' yi ja wi't chichlaxu', na yi jun ajtza'kla'tz ni'cu'n tu jun casco yi na xcon cyak'un sanlar tan colche'n chiwi!. Nin tajwe'n yil xcon yi yol Kataj cyano' tan chicolol quibu', na ya'stzun ma'cl yi na tak' yi Espíritu Sant sketz. ¹⁸Nin quil chitane'u' tan nachle'n Kataj tan porer yi Espíritu Sant. Nin quil chitane'u' tan c'u'che'n yi xch'eybil cyeru' tetz. Elk chiwatlu', nin quil chik'e'xiju' tan nachle'n Kataj squibaj cyakil yi e' yi ate' tk'ab Ryos. ¹⁹Nin ncha'tz chinache'u'

^b6.3 Ex 20.12, Dt 5.16.

Kataj swibaj bantz tk'ol Kataj Ryos weltil inyol yil no'c tan xtx'olche'n xo'l yi mbi eka'n tan yi balaj stziblal. Ncha'tz chinache'u' Kataj tan qui inxobe'n.²⁰ Chakij chin tan Ryos tan xtxole'n yi balaj stziblal, nin tan tu' yi na intxol, atin tcaren. Chinache'u' bin Kataj swibaj bantz quil chinxob tan xtxole'n yi balaj stziblal, na ya'stzun intarey.

Stzajsbil wi' yol Pawl

²¹ I bin jalu' tan quibitalu' intziblal tzinchake' nin kajwutz Tíquico ḥchixo'lu'. Chumbalaj nin i', wi'nin na chimpek' te'j, na i' jun ḥchusbe'tz Kataj. ²² Cha'stzun te na chintzan tan ḥchakle'n nin i' ḥchixo'lu' tan talche'n scyeru' yi ḫe'n kutane'n. Yil tz'opon i', tz'ocpon tan chich'eye'nu', nin tan chimayse'nu'.

²³ Lok tak' Kataj Ryos tu Kajcaw Jesucristo yi tzatzin paz scyeru' e'u' wajwutz. Ej nin lok k'uke' mas chic'u'l u' te'j, nin lok jal mas lok' ib ḥchixo'lu' tan porer Kataj Ryos. ²⁴ Tak' tzaj bin Kataj Ryos yi banl squibu', cyakil e'u' yi qui na icy' chipaju' tan ḥchajle'n yi na chipek'u' te Kajcaw Jesucristo. Amén.